

תוכנית הקורס ורשימת קריאה לקורס

סמסטר 0 שנה 2024

בית ספר: בית ספר הארי רדזינר למשפטים LL.B.

המשפט על ארבע – הקליניקה לזכויות בעלי חיים

מרצים/ות:

עו"ד שרון ציונוב ssionov@runi.ac.il

עו"ד שירי שלו shiri.shalev@post.runi.ac.il

מר אמיר פוליאק amir.poliak@post.runi.ac.il

מספר הקורס:	10581	סוג הקורס:	בחירה	שעות שבועיות:	6	נקודות זכות:	8
דרישות הקורס:	ללא מטלת סיום	קוד קבוצה:	240105810	שפת לימוד:	עברית		

נושאי הקורס

קליניקת "המשפט על ארבע" הינה חלק מהמערך הקליני הפועל באוניברסיטת רייכמן. מערך הקליניקות חרט על דגלו סיוע לאוכלוסיות מוחלשות בישראל והנגשת המשפט עוברן, בד בבד עם הקניית כלים לסטודנטים לעבודה משפטית אתית ומקצועית וחינוכם לאחריות חברתית. אנו מצפים מהסטודנטים/ות ליטול חלק פעיל בפעילויות שונות מטעם מערך הקליניקות לאורך השנה.

העיסוק המשפטי בהגנה על זכויות בעלי חיים מתפתח בקצב מהיר, כתחום חדשני ומרתק. הקושי המשפטי לנשר על הפער שבין תפיסת הקניין לתפיסת הזכויות, עדיין מהווה אתגר למשפט המערבי המודרני. תפיסת זכויות בעלי החיים מציבה למשפט אתגרים חדשים ללא הרף, כביסוס בעלי החיים כבעלי יישות משפטית ופנייה בשם בעלי חיים המוחזקים בשבי או חווים פגיעה כזאת או אחר, לערכאות המשפטיות. החקיקה במדינות מערביות רבות, ובניהן ישראל, מציבה לכאורה עיקרון ברור של הגנה על בעלי החיים כך שבעלי החיים הופרדו מסוגי רכוש אחרים, הוטלו חובות חוקיות על רווחה מינימלית שיש לספק להם וניתנה הכרה מסוימת בזכויותיהם כיצורים חיים וחשים לצד היותם "קניין". להגדרות התאכזרות, עינוי והתעללות בחוק, נדרשה פרשנות של בתי המשפט שאף קבעו מחבנים לגרימת סבל

שלא לצורך. אך למרות החקיקה הקיימת, ואפשרויות נרחבות של התקנת תקנות ואכיפת החוקים, הן פלילית והן מנהלית, נעשה מעט מאוד בתחום האכיפה. חלקה העיוני של הקליניקה יעסוק בכל אלה ובנושאים רבים נוספים ודילמות מתחום בעלי החיים.

העבודה המעשית בקליניקה תעסוק בייצוג בתיקים פרטניים ועקרוניים הקשורים ברווחת בעלי חיים במגוון תחומים ותפעל בשיתוף פעולה עם ארגוני קהילה העוסקים בהגנה על בעלי החיים ו/או קידום זכויותיהם. תחומי עיסוקה של הקליניקה יהיו, בין היתר:

- קידום חקיקה, אכיפה ומניעה של התעללות בבעלי חיים לסוגיה, כמו סחר, הרבעה, נטישה, ניתוחים לצרכי נוי או אליף לא חוקיים- ייצוג משפטי בתחומים אלו.
- עידוד פניות בנושאים משפטיים שהבסיס להם הוא הקשר הרגשי בין האדם לחיה ותפיסתם המודרנית כחלק מן המשפחה (צוואה, הזכות להחזיק בבעל חיים בדיוק מוגן, הסדרה וגיטור בנושאי משמורת ועוד).
- עבודה מול רשויות מקומיות בכל הנוגע לטיפול בריאותי של רשויות מקומיות בחתולי רחוב, סירוס ועיקור, הסדרת האכלתם של חתולי רחוב ומניעת קנסות או פגיעה במאכילים.

מטרות הקורס

למפגשים בכתה מספר מטרות:

- הכרה ולימוד חומר משפטי הנדרש לעבודה המשפטית הקלינית.
- לימוד "המצב הרצוי" אל מול "המצב המצוי" בכל הסוגיות המהותיות בנוגע לזכויות בעלי החיים.
- הצגת סוגיות תיאורטיות מתחום דיני זכויות בעלי החיים תוך התייחסות לשאלות כלליות (למשל, כיצד יש להגדיר את בעל החיים בחוק?).
- התמודדות עם סוגיות משפטיות ובאמצעות למידה עצמאית ומשותפת יצלחו הסטודנטים/ות לנתח בצורה נכונה את הסוגיה ואת הצעדים המשפטיים והסעדים הנדרשים.
- פיתוח יכולת בסיסית לסקור באופן מקיף ותורם נתונים ומידע מתוך מדינות שונות ומערכות משפט שונות. שימוש במשפט משווה לשם פיתוח יכולת סקירה משווה וביקורתית.
- הקניית כלים מקצועיים ואקדמיים באמצעות מתן הזדמנות ובמה לסטודנטים/ות להציג טיעונים משפטיים תוך שימוש בכלים שרכשו לאורך השנה.

בנוסף, יתנסו הסטודנטים/ות בעבודה מעשית לאורך השנה על סמך הרקע הלימודי והתיאורטי שצברו לאורך השנה.

מבנה ציון הקורס

60%- עבודה מעשית.

30%- תרגילי כיתה והשתתפות.

10%- משפט מבוים.

תרגילי כתיב לאורך השנה:

- פרזנטציה- הצגת פסק דין
- פרזנטציה- סקירה משווה
- משפט מבויים
- ניירות עמדה
- הגשת חוות דעת
- חלק ממטלות הכתיב ייחשבו כחלק מהתרגול המעשי, במידה והמטלה תותאם לפעילות מעשית של הקליניקה לאורך השנה.

זרישות חובה:

- נוכחות מלאה בשיעורים
  - עמידה בהגשת המטלות השונות לאורך הסמסטר
  - עמידה בהגשות ובמחויבויות השונות בשיתופי הפעולה לאורך השנה (לדוגמא, פעילויות הסברה, ייצוג פונים, עבודה עם העמותות השונות ועוד).
  - על הסטודנטים/ות להתעדכן באתר הקורס ובמיילים אשר נשלחים במהלך השנה. יש להגיע לשיעור בזמן ולאחר קריאת כל החומרים שנדרשתם/ן לקרוא לאותו שיעור.
- הסבר נוסף בנוגע להרכב הציון הסופי בקליניקה יינתן במפגש ההכרות הראשון.

תפוקת למידה

בסיום הקליניקה הסטודנטים/ות יוכלו:

- לכתוב טיעונים מבוססים בתיק משפטי.
- לטעון בעל-פה בעניינו של לקוח.
- הכרות מעמיקה עם חקיקה ופסיקה בנושא זכויות בעלי החיים בארץ ובעולם.
- לערוך מחקר עובדתי ומשפטי בנוגע לפניית שונות הקשורות לזכויות בעלי החיים תוך יכולות לסייע משפטית.
- הכרות עם כללי האתיקה המקצועיים ועבודה על פי כללי האתיקה.
- פיתוח חשיבה משפטית ביקורתית.
- ניתוח הצעות חוק שונות תוך התייחסות ביקורתית ליתרונות ולחסרונות הצפויים.
- להציג פרזנטציה מנומקת באופן ברור, תמציתי וממוקד.

שעות קבלת מרצה

לאורך השנה ייקבעו מפגשים אישיים, בעיקר בימי ב' לאחר/ לפני שעות המפגש.

ניתן ורצוי לתאם מפגשים נוספים באמצעות המייל.

פרטי עוזר הוראה

חומרי מבוא- מהי הקליניקה המשפטית:

יובל אלבטון, "ריח הגלימה כריח השדה- על יעדי החינוך המשפטי", **משפטים** לד (3) 454, (שנה).
נטע זיו, "מה בין עריכת דין, צדק חברתי ולימודי המשפטים?", **עלי משפט** א (2001).
הקוד האתי של הקליניקות המשפטיות בישראל.
כללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986.
George S. Grossman, "Clinical Legal Education: History and Diagnosis", 26 J.17 *Legal Educ.*162 (1974).

חקיקה:

חוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), תשנ"ד-1994.
תקנות העבירות המינהליות (קנס מינהלי- צער בעלי חיים), התשע"א-2011.
תקנות צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים) (החזקה שלא לצרכים חקלאיים), התשס"ט-2009.
תקנות צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים) (מופעים של בעלי חיים), התשס"א-2001.
חוק להגנת חיות הבר, התשט"ו-1955.
תקנות להגנת חיית הבר, התשל"ו-1976.
חוק להסדרת הפיקוח על כלבים, תשס"ג-2002.
חוק הרופאים הווטרינריים, תשנ"א-1991.
חוק צער בעלי חיים (ניסויים בבעלי חיים), תשנ"ד-1994.
תקנות להסדרת הפיקוח על כלבים, התשס"ה-2005.
תקנות הכלבת (חיסון), התשס"ה-2005.
<http://www.mdy.co.il/admin/Images/New/animal%20welfare.pdf>
חוק העונשין, תשל"ז-1977, ס' 451.
(הנחיות המשרד להגנת הסביבה- https://www.gov.il/he/departments/general/street_cats)
האכלת חתולי רחוב, תאריך עדכון: 01.6.2021.

חקיקה זרה:

The Dangerous Dogs (Amendment) Act 1997

(Animal Welfare Act 1999 (NZ

French Civil Code, Chapter 2 art.528

Cal. Health & Safety Code § 122354.5

איסור על מכירת חתולים, כלבים וארנבים בכל החנויות בקליפורניה למעט בעלי חיים שהגיעו ממחסה מאושר

.N.J. Stat. §§ 4:22-17.1-4:22-17.5

<http://www.straypetadvocacy.org/PDF/AnimalCrueltyLaws.pdf>

קובץ המרכז את החקיקה המרכזית בנושא בכל מדינה בארצות הברית.

-

מאמרים וספרים:

- ענת בן יונתן, "זו פעולה אלימה ואכזרית, אבל היא מותרת בחוק: אלימות כלפי בעלי חיים במפגש בין חוק לחברה", **מעשי משפט** יג, (2022).
- פבלו לרנר, "אצל מי תישאר הכלבה? ההתחשבות בטובת החיה במקרה של סכסוך משפטי בעקבות תמ"ש 32405/01 פלוני נ' פלונית, **המשפט** י"א, עמ' 357-380, (2007).
- פבלו לרנר, "מקניין לאישיות משפטית? שינויים במעמד המשפטי של בעלי החיים", **מעשי משפט** יג, (2022).
- פבלו לרנר, "הרהורים בעניין האכלת חתולי רחוב (בעקבות ת"פ 897/01 מ"י נ' יורובסקו)", **המשפט** ט, (2003).
- פבלו לרנר, "על חייבים ובעלי חיים: חיות מחמד כנכס שאינו בר-עיקול", **עלי משפט** ד 205 (2005).
- עידן קפון ושרי רוזיצקי, "לילות של רעב, מעמד המשפטי של חתולי הרחוב בעקבות ת"א (חי') 15908/04 אוניקול נ' קגן, **הארץ דין** (1) 70, (2007).
- מיכל תותחני, "אדם בן כלב או כלב בן אדם: בעקבות ת"א 49003-05-14 מדינת ישראל פרקליטות מחוז חיפה- פלילי נ' פריד", **מבזקי הארות פסיקה** 63, (2017).
- יעל ארבל, דגנית בן דב ולירן פליטמן, "חובת דיווח של רופאים וטרינרים במקרי חשד להתעללות בבעלי חיים", **מעשי משפט** יג, (2022).
- ורד דשא, "המשפט החקלאי בישראל", **כותר**, פרק 19 בלבד: "משפט בעלי החיים", (2014).
- אסף הרדוף, "דיני הסוס? דיני האפסיים והדיסונסים: ההצדקה למחקר ולהוראה של דיני בעלי החיים", **מעשי משפט** יג, (2022).
- אסף הרדוף, "התעללות ראווה? בין צער בעלי החיים לעונג האדם", **דין ודברים** י 1, (2017).
- גיל יוחננוף, דיני בעלי חיים (2009), **נבו**. פרקים רלוונטיים מתוך הספר יועלו לאתר הקורס.

- יוסי וולפסון, "בעלי החיים זוכים להכרה במוסדות התכנון בעקבות פסק דין במקום נ' הוועדה לדיור לאומי", **מבזקי הארות פסיקה** 40, (2015).
- יוסי וולפסון, "מעמד בעלי-החיים במוסר ובמשפט", **משפט וממשל** ה', (2000).
- יוסי וולפסון, "סיר הבשר הציבורי", יום עיון על אתיקה של אכיפת בעלי חיים ומוצרים מן החי, (2016), המאמר המלא מופיע באתר הקורס.
- יוסי וולפסון, "דין חולדה כדין צ'ינצ'ילה: החובות המשפטיות החלות על מפעילי פינות חי", **חיות וחברה** 50, עמ' 80-82 (2014). עותק של המגזין מופיע בספריית האונ'.
- יוסי וולפסון, "בעלי חיים כילדים", **חיות וחברה** 55, עמ' 59-60, (2016). עותק של המגזין נמצא בספריית האונ'.
- יעל הפלר ורונית רזנשטיין, "כל כלב בא יומו, מחשבות בעקבות הספר "משפט הכלב", **הארת דין** ב(2), (2005).
- יעל כהן פארן, "בבית, במשק ובבר - זכויות בעלי חיים והקונפליקטים ביניהן", **אקולוגיה וסביבה** 7(1), (2016).
- יוליה קלינמביץ', "האם לבעלי חיים יש זכויות?", **סופיה** - 14 (2017) **SOPHIA**. דוגמא לנייר עמדה של סטודנטים בנוגע לזכויות בעלי החיים.
- סיון נוח, "התעללות בבעלי חיים - הפער בין הכרעות הדין לבין גזרי הדין", **בדלתיים פתוחות** 45, עמ' 42-43, (2012).
- אבינועם בן זאב, "הטעם שבאיסור לצער תנינים", **משפט וממשל** ד 763, (1998).

מקורות זרים:

- (Angela Fernandez, *Animals as Property, Quasi-Property or Quasi-Person*, *Brooks U*, (2021)
- Fernando Cesar Costa Xavier, *Animal Rights and Enviromental Rights in Brazilian Supreme Court*, (March 20, 2017).
- (Mcfadden, Leary & Hessler, *Animal Welfare Act: Excluded Animals*, **25 ANIMAL L.**, (2019)
- ADAMS Wendy A., "Human Subjects and Animal Objects: Animals as 'Other' in Law" (2009) 3(1) *Journal of Animal Law and Ethics* 29 at 32. Examples of animals' propertization in law: Theft Act 1968 (UK) Art 4(4); Criminal Damage Act 1971 (UK) Art 10(1); in France, animals are recognized as "living beings" rather than "movable property", see Code Civil (France) Art 515-14.
- (Anna Peters, *Studies Global Animals Law*, (2020)
- (Marine Lerciar, (2017), *Legal Protection on Animals in Israel* (Masters Thesis,UAB 6th
- Sansde L. Buhai, *Pets as Property- Inclusive Attorney-Client Privilege*, 53 *Georgia Law*

התייחסות דתית- הלכה, מצוות ומשנה:

אברהם סתיו, "המתת חסד של בעלי חיים", **תחומין לב**, (2012).
שלמה אבינר, "צער בעלי חיים", **תחומין ו**, (1987). הערה: עמודים רלוונטיים יופיעו באתר הקורס.

אתרים מומלצים:

[/http://www.animallawguild.org](http://www.animallawguild.org)

<https://animalrightslaw.org/teaching>

-

-

פסקי דין:

ע 107/03 **אחיקם קראדי נ' התובע הצבאי הראשי**, (נבו, 21.8.2003).
בג"ץ 6446/96 **העמותה למען החתול נ' עיריית ערד ואח'**, (נבו, 03.2.1998).
בש (ב"ש) 21292/03 **מרק משטקוב נ' מדינת ישראל**, (נבו, 22.10.2003).
בשפ 2692/14 **רפאל שלום מזרחי נ' מדינת ישראל** (נבו, 27.4.2014).
ע"פ 22674-02-16 **רפאל שלום מזרחי נ' מדינת ישראל**, (נבו, 23.5.2016).
עחק (חי"י) 55274-11-13 **מסעודין נ' הרשות הממשלתית למים וביוב ואח'**, (נבו, 12.2.2014).
עעמ 861/19 **מדינת ישראל- משרד החקלאות ופיתוח הכפר נ' נח- התאחדות ישראלית של ארגונים להגנת בעלי החיים**, (נבו, 26.6.2019).
עפ"ג 24205-01-16 **לוי נ' מדינת ישראל**, (נבו, 21.4.2016).
עפ"ג 49133-10-14 **מדינת ישראל נ' נאסר**, (נבו, 08.1.2015).
ת"פ 28737-06-15 **מדינת ישראל נ' שמואל (עציר)**, (נבו, 22.12.2015).
ת"פ 9729-06-14 **מדינת ישראל נ' סלפוצ'ניק**, (נבו, 31.3.2015).
ת"פ (ק"ג) 32247-03-18 **מדינת ישראל נ' בשארי**, (נבו, 28.1.2018).
ת"פ (חי"י) 49003-05-14 **מדינת ישראל נ' פריד**, (נבו, 20.3.2017).
רע"א 1684/96 **עמותת "תנו לחיות לחיות" נ' מפעלי נופש חמת גדר בע"מ ואח'**, פ"ד נא (3) 83.
ת"פ (באר שבע) 23829-09-19 **מדינת ישראל נ' סאהר זיאדנה**, (נבו, 11.5.2020).
בג"ץ 9232/01 **"נח" ההתאחדות הישראלית של הארגונים להגנת בעלי החיים נ' היועץ המשפטי**

לממשלה ואח' נז (6), (להלן: בנ"ץ פיטום אווזים).

בג"ץ 4884/00 עמותת "תנו לחיות לחיות" נ' מנהל השירותים הווטרינריים בשדה במשרד החקלאות, פ"ד נח(5) 202.

בג"ץ 6976/04 עמותת "תנו לחיות לחיות" נ' שר החקלאות ופיתוח הכפר ואח', (נבו, 01.9.2015).

עע"מ 1704/15 האוניברסיטה העברית נ' העמותה למדע מוסרי, (נבו, 18.7.17).

בג"ץ 9374/02 "תנו לחיות לחיות" נ' קצין רפואה ראשית פ"ד נז(3) 128.

עע"מ 861/19 מדינת ישראל משרד החקלאות ופיתוח הכפר נ' "נח" התאחדות ישראלית של ארגונים להגנת בעלי חיים, (נבו, 26.6.2019).

בג"ץ 281/78 אגודת צער בעלי חיים בישראל נ' עיריית תל-אביב יפו ואח', לב(2) 404.

בג"ץ 1555/90 "חיים לבעלי-חיים"- האגודה הישראלית נגד ניסויים אכזריים בבעלי חיים נ' מנהל השירותים הווטרינריים במשרד החקלאות, מה(1) 083.

ת"פ (ראשון לציון) 62025-09-19 מדינת ישראל נ' לורי שם טוב (נבו, 09.11.2020).

בג"ץ 5117/21 אהרון צברי נ' משרד החקלאות, (נבו, 25.7.2021).

עפ"ג (חיפה) 23648-08-20 פלונית נ' מדינת ישראל, (נבו 27.10.2020).

ה"פ (מרכז) 464-04-08 אלכסנדרה ברודצקי נ' האוניברסיטה העברית בירושלים, (נבו, 28.4.2009).

עפ"ג (באר שבע) 24205-01-16 רפאל לוי נ' מדינת ישראל, (נבו, 21.4.2016).

עמ"ת (חיפה) 68050-11-17 דוד אוחיון נ' מדינת ישראל (נבו, 05.12.2017).

ע"פ (חיפה) 2627-07 שלמייב אדרי נ' מדינת ישראל (נבו, 03.1.2018).

ת"פ 10697-10-20 מדינת ישראל נ' מוריסון, (נבו, 04.4.2021).

ת"א (תל אביב-יפו) 8537-05-18 אלכסנדר הוכבאום נ' מדינת ישראל- משרד החקלאות, (נבו, 30.12.2018).

ת"פ (נתניה) 17468-09-9 המשרד לאיכות הסביבה/רשות הגנים נ' דמיטרי קנדלר, (נבו, 18.6.2018).

ת"פ (אילת) 54749-08-16 מדינת ישראל נ' אלכסיי גרייז, (נבו, 04.5.2017).

ת"פ (רמלה) 34492-03-19 מדינת ישראל נ' ראדי אבו עאנם, (נבו, 26.11.2019).

ת"פ (באר שבע) 1811-05-20 מדינת ישראל-תביעות נגב נ' נדיר כהן, (נבו, 23.9.2020).

ת"פ (באר שבע) 1238-04 מדינת ישראל- מדור איכות הסביבה נ' בן בלמו עזרא (נבו, 11.7.2005).

ת"א (חיפה) 5903-12-20 תנו לחיות לחיות נ' בני סלים אליאס בע"מ (נבו, 14.12.2021).

ת"פ (חיפה) 29579-10-11 מדינת ישראל נ' רמית רבית הודיים 91 בע"מ, (נבו, 16.1.2012).

עפ"א (חיפה) 17337-04-22 מדינת ישראל יחידת הפיצו"ח משרד החקלאות ופיתוח הכפר נ' אנדריי סוייטין, (נבו, 06.5.2022).

ת"פ (נצרת) 28110-09-19 מדינת ישראל נ' טאלב ח'אלד, (נבו, 21.4.2021).

ה"ת (קרית) 13767-09-19 רוני אסד נ' רשות הטבע והגנים, (נבו, 22.9.2019).

ת"פ (ירושלים) 897/01 **מדינת ישראל נ' יורובסקי אלה**, (נבו, 20.11.2001).

תמ"ש (ת"א) 32405/01 **פ.א.נ' א.א.**, (נבו, 18.3.2004).

ת"פ 614/99 **מדינת ישראל נ' יעקב קריף** (נבו, 10.2.2000).

ת.פ 2420/03 **מדינת ישראל נ' אחמד שאמי** (נבו, 10.3.2004).

בת"פ 7750/04 **מדינת ישראל נ' קובאץ יהודה** (נבו, 20.3.2005).

תלה"מ (ירושלים) 57065-04-19 **ע.י.נ' צ.י.**, (פסקדיון, 01.7.2020).

תמ"ש (נצרת) 47063-12-15 **אלמונית נ' פלוני**, (פסקדיון, 23.6.2016).

תמ"ש (ת"א) 32405/01 **פ.א.נ' א.א.**, (נבו, 18.3.04).

ת"א (חיפה) 15908-4 **יצחק אונקיל נ' טניה קגן** (נבו, טרם פורסם, מופיע באתר הקורס).

פסיקה זרה:

Hawaii v. Levasseur, 612 P2d 1328.

(Walters v. People), 46 P 112 (1896).

(Bennett v. Bennett) 655 So.2d 109 (Fla Disc. Ct. App (1995)).

(Raymond v. Lechman) 264 A.D. 2d 340 (N.Y. App. Div. 1999).

(Bueckner v. Hamel), 886 S.W. 2d 368,370 (Tex. Ct. App. 1994).

<https://www.nycourts.gov/ctapps/Decisions/2022/Jun22/52opn22-Decision.pdf>

פרוטוקולים, דיונים, הרצאות:

פרוטוקול ישיבה מס' 530 של ועדת החינוך, התרבות והספורט, הכנסת ה-16, (01.3.2006).

פרוטוקול ישיבה מס' 575 של ועדת החינוך, התרבות והספורט, הכנסת ה-18, (28.3.2012).

מבקר המדינה **הטיפול בכלבים וחתולים על ידי המחלקות הווטרינריות ברשויות המקומיות** (2011).

ראיידה חסיסי **נתונים על המתת כלבים בישראל** (הכנסת, מרכז מחקר ומידע, 2015).

https://fs.knesset.gov.il/globaldocs/MMM/931307dc-1277-e511-80d1-00155d0ad6b2/2_931307dc-1277-e511-80d1-00155d0ad6b2_11_8750.pdf

אתי ווייסבלאי **סקירה משווה בנושא: מניעת התעללות בבעלי חיים- סמכויות אכיפה של גופים פרטיים** (הכנסת, מחקר ומידע, 2005).

https://fs.knesset.gov.il/globaldocs/MMM/7a11939f-8e32-e811-80de-00155d0a0235/2_7a11939f-8e32-e811-80de-00155d0a0235_11_8416.pdf

רננה גוטרייך **אכיפת עבירות פגיעה בבעלי חיים** (הכנסת, מרכז המחקר והמידע, 2020).

זיו גדסי ואח' **משלוחים חיים** (עומק מרכז לעיצוב מדיניות וחקיקה, 2022).

שונות:

<https://supreme.court.gov.il/museum/Magazine/201209.pdf>

גיליון למורים בחטיבות הביניים ובתי הספר התיכוניים (התמקדו בפרקים: בעלי חיים בפסיקה, שימוש בבעלי חיים למטרות בידור- מעשה בלתי מוסרי, האבסת בעלי חיים בכפייה פוגעת בכבוד האדם, דילול אוכלוסיית החתולים בשל היותם מטרד בלבד אינה מוסרית ואיננה חוקית, שימוש בכלבים למטרות ניסוי, חיות מחמד אינן חפצים, תקיפת בעלי חיים, אחריות בעלים לנזקים שגרמו כלביהם, בעלי חיים במשפט העברי). (2012).

רשימת הקריאה הינה רשימה ראשונית וצפויה להתעדכן לאורך כל השנה.

אנא עקבו אחר ההודעות באתר הקורס ובמייל בנוגע לקריאה הרלוונטית לשיעור.

אנו מאחלים לכם שנה של עשייה, עניין והנאה.

שירי, שרון ואמיר